

Thomasevangeliet

Hvilke spørgsmål møder man om Bibelen, når man er ude at holde foredrag om den – eller i forbindelse med et Bibelmaraton? Dr. Theol. Kai Kjær-Hansen er en kendt foredragsholder og blandt andet forfatter til en serie studie-håndbøger om Det Nye Testamente.

I de næste 3 numre af *Nyt fra Det Danske Bibelselskab* vil Kai Kjær-Hansen indvie læserne i nogle af de spørgsmål, han ofte får og de svar han giver, når han er ude at holde foredrag.

Det første spørgsmål drejer sig om Thomasevangeliet. Som man vil kunne læse, er Kai Kjær-Hansen ganske kritisk over for Thomasevangeliets teologi og fremstilling af Jesus. Vi giver ordet til Kai Kjær-Hansen:

TEKST KAI KJÆR-HANSEN

Thomasevangeliet

Spørgsmål om Thomasevangeliet er et af de hyppigste spørgsmål, der stilles mig, når jeg er rundt omkring i landet og holder bibelforedrag. Sådanne spørgsmål mødte jeg sjældent for 25-30 år siden.

Thomasevangeliet blev fundet i *Nag Hammadi* i Øvre-Egypten i 1945. Det er skrevet på koptisk, det sprog man talte i Egypten. I sin nuværende form stammer det fra omkring år 350 e.Kr.

Eksistensen af et Thomasevangelium har man længe kendt til. Brudstykker af et sådant findes på græsk. Dette er sandsynligvis skrevet omkring år 200 e.Kr.

Det koptiske Thomasevangelium indeholder 114 logier – det vil sige udsagn – af Jesus. Disse er for en stor dels vedkommende situationsløse, enkeltstående og dermed uden forbindelse til en bestemt situation eller sammenhæng. Der er heller ikke nogen egentlig fortælling om Jesus i Thomasevangeliet

Omtrent halvdelen af Thomasevangeliets 114 logier har paralleller i de fire evangelier i **Det Nye Testamente**. Nogle af logierne er næsten identiske med Jesu-ord i evangelierne, mens andre af parallellerne afviger stærkt fra dem i de synoptiske (de tre evangelier som er skrevet af Matthæus, Markus og Lukas. red.) evangelier, og atter andre har ingen paralleller.

Blandt forskere er der meget delte meninger om, hvorvidt Thomasevangeliet giver os ny indsigt i, hvem Jesus af Nazaret var. Nogle mener, at dette evangelium giver udtryk for en mere oprindelig kristendomsforståelse end den, som kommer til udtryk gennem de

fire evangelier i NT. Andre finder, at Thomasevangeliet er et opgør med det evangelium, som de fire kanoniske evangelier (Matthæus, Markus, Lukas, Johannes) repræsenterer, og som også Paulus prædikede.

Er Thomasevangeliet et evangelium? Hvorfor fascineres mange i dag af Thomasevangeliet? Og hvorfor har man ikke nok i de fire evangelier, der findes i Det Nye Testamente?

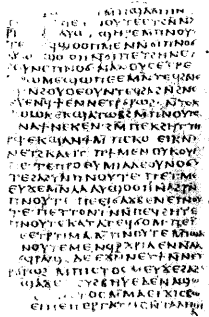
Det forhold, at Thomasevangeliet i det hele taget blev skrevet, er en del af svaret på spørgsmålene.

Man kender en lang række skrifter fra de første århundreder, som hævdes at være »evangelier«. Fra tiden op til år 600 findes omkring 30 skrifter, som bærer betegnelsen »evangelium«. I den forstand er Thomasevangeliet således ikke noget specielt. Navnet »evangelium« er ikke i sig selv en garanti for noget som helst.

Bedømt ud fra og sammenlignet med de fire evangelier i NT – de kanoniske evangelier – er Thomasevangeliet forstået i sin helhed efter min opfattelse et falsk evangelium.

Jesus i de kanoniske evangelier

I de kanoniske evangelier – såvel som i NT i øvrigt – er den røde tråd, at Israels Gud er kommet mennesker nær i jøden og mennesket Jesus. Han er opfyldelsen af de løfter, som Gud gav gennem Israels profeter. Bag Jesu virksomhed – hans ord og gerninger – står Gud. I og med Jesus er Guds rige kommet nær. Gennem sin død på korset giver Je-

sus sit liv som løsesum for mennesker. Hans blod er den nye pagts blod, som udgydes til syndernes forladelse. Når Gud oprejser Jesus fra de døde, godtgøres det, at Jesus er den lovede Messias, Kristus. Ved tro på den korsfæstede og opstandne Jesus skænkes Helligånden og syndernes forladelse, og der gives tilsagn om evigt liv.

»Vi tror på kødets opstandelse...«. »Som han opstod, skal vi opstå ...«.

Helt anderledes er det i Thomasevangeliet, når man ser på det i sin helhed.

Den »levende Jesus« og mennesker i Thomasevangeliet

Thomasevangeliets Jesus kaldes »den levende Jesus«. Men denne »levende Jesus« skikkelse har kun få lighedspunkter med Jesus af Nazaret, som vi kender ham fra de kanoniske evangelier. Der er ikke tale om, at den »levende Jesus« er død på korset for menneskers skyld. Der findes i Thomasevangeliet ingen lidelseshistorie. Ingen historie om Jesu opstandelse. Intet tilsagn om en legemlig opstandelse for de troende.

Den »levende Jesus« er afklædt den menneskelige klædedragt, han har i de kanoniske evangelier. I stedet iklædes »den levende Jesus« i Thomasevangeliet en gnostisk klædedragt. (Gnosticisomens grundtanke er modsætningen mellem ånd og form. red.) Det gør Thomasevangeliets Jesus til en helt anden person i forhold til den Jesus af Nazaret, der er præsenteret i de kanoniske evangelier.

I Thomasevangeliet åbenbarer »den levende Jesus« hemmelig indsigt om livet og Gud til værdige mennesker. Menneskets problem er nemlig ifølge Thomasevangeliet, at det mangler indsigt om sin guddommelige oprindelse. Frelse består derfor i indsigt eller erkendelse (gnosis) af ens egen guddommelige oprindelse. Sådan siges det i Thomasevangeliet. I NT derimod er frelse eftergivelse af synd og skyld, en eftergivelse, som gives et menneske af Gud og som bringes i stand ved Jesu stedfortrædende død og ved Hans opstandelse fra de døde.

Der må vælges

Allerede menigheden i Korinth havde omkring 50 e.kr. problemer med Paulus' tale om »ordet om korset«. Paulus minder menigheden om,

Thomasevangeliet

Disse er de hemmelige ord, som den levende Jesus talte, og som Didymos Judas Thomas skrev ned:

1) *Og han sagde: »Den, som finder meningen med disse ord, skal ikke smage døden.«*

2) *Jesus sagde: »Lad ikke den, som søger, ophøre med at søge, før han finder, og når han finder, vil han blive rystet, og når han er blevet rystet, vil han undre sig, og han vil herske over Altet.«*

3) *Jesus sagde: »Hvis de, som leder jer, siger til jer: »Se, Riget er i Himlen«, så vil himlens fugle jo være forud for jer. Hvis de siger til jer: »Det er i havet«, så vil fiskene jo være forud for jer. Men riget er inden i jer, og det er uden for jer. Hvis I kender jer selv, så vil I blive kendt, og I vil erkende, at I er sønner af den levende Fader. Men hvis I ikke kender jer selv, så er I i armod, og I er armoden.«*

hvad han selv havde modtaget af de ældste vidner: »... at Kristus døde for vore synder efter Skrifterne, at han blev begravet, at han opstod på den tredje dag efter skrifterne ...« (1 Kor 15,4). Thomasevangeliet er totalt uenig med Paulus om, hvad frelse er.

Derfor må der efter min mening vælges. Mellem en frelse, der tilvejebringes udenfor en selv, finder sted i historien og har at gøre med Jesu død og opstandelse samt eftergivelse af synd, hvilket tilbydes i NT. Eller frelse gennem erkendelse af ens egen guddommelighed, som Thomasevangeliet tilbyder – læst som helhed.

Ikke underligt, at det er så populært i dag. Thomasevangeliet og New Age-ideologi passer som hånd i handske. Når det kommer til stykket, er tidens New Age egentlig Old Age.

Thomasevangeliet på dansk

Thomasevangeliet kan man fx læse på dansk i Det Danske Bibelselskabs udgivelse fra 2002: *Nyttestamentlige Apokryfer*. Oversættelse, indledninger og noter ved Jørgen Ledet Christensen og Helge Kjær Nielsen. Professor Søren Giversen har arbejdet med teksterne siden fundet og har udgivet »Thomasevangeliet. Indledning, oversættelse og kommentarer«. Gad 1959. »Thomasevangeliet« ved Søren Giversen. Gyldendal 1990.